

 HEDEMORA KOMMUN Skapad av: Kvalitetsutvecklare	STYRDOKUMENT		Sida 1(9)
	Datum: 2024-01-03	Diarienummer: ON308-20 730	
	Giltighet fr o m: 2021-06-23	Senast reviderad: 2022-05-31 2024-01-03	
Godkänt/antaget av: Omsorgsnämnden, 2024-01-24			
Dokumentansvarig: Avdelningschef Individ och familjeomsorg			

Dok. Kategori:	Riktlinje
Stadie:	Beslutad
Gallring:	Vid inaktualitet
Kort beskrivning:	Riktlinje för handläggning av familjehemsvård Omsorgsnämnden fastställer riktlinjen och överlämnar därmed åt omsorgsförvaltningen att ansvara för skilda verksamhetsområden, uppgifter och arbetsformer.

Riktlinje för handläggning av familjehemsvård

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
1.1	Syfte	1
1.2	Vision	1
2.	Placeringsformer	1
2.1	Privatplacering	2
3.	Rekrytering av familjehem	2
3.1	Utredning	2
3.2	Bedömning och resultat	3
3.3	Sammanställning av utredning	4
3.4	Matchning	4
3.5	Formellt godkänt familjehem	4
4.	Avtal	4
4.1	Försäkringar	5
4.2	Utbildning och handledning	5
4.3	Förbud eller begränsning mot att ta emot familjehemsplacering	5
4.4	Ersättningar	5
4.5	Arvode	5
4.6	Omkostnad	6
4.7	Sekretess	6
4.8	Folkbokföring	6
4.9	Barnets utrustning	6
4.10	Vid större förändringar i ett familjehem	6
5.	Vårdnadsöverflytt	7
6.	När barnet blir myndigt	7
7.	Planering inför vårdens upphörande	7

1. Inledning

Riktlinjer ska säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och insatser som ska erbjudas. Riktlinjen ska fungera som en vägledning och ge stöd i det praktiska arbetet samt hjälp med att tolka lagstiftning i individuella behovsbedömningar. I takt med utveckling av rättspraxis, behöver beslut om stödinsatser regelbundet ses över. Även utveckling av nya insatser och behandlingsmetoder eller samhällsförändringar kan leda till ändrade krav på nämndens verksamhet.

Kommunens riktlinjer är en vägledning och innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjlighet att få sitt ärende individuellt prövat. Varje ansökan ska utredas och varje beslut ska baseras på den enskildes behov. En ansökan kan inte avvisas med motiveringen att riktlinjerna inte innehåller det sökta biståndet. Omsorgsnämnden i Hedemora kommun har ansvaret för familjehemsvården. Kommunens yttersta ansvar omfattar däremot inte de insatser som ligger inom andra huvudmäns ansvarsområden.

I Hedemora kommun finns ingen socialnämnd, omsorgsnämnden utgör för sin del tillika socialnämnd. Om socialnämnd här förekommer i text eller i citerad lagtext med mera avses för Hedemoras del omsorgsnämnden.

1.1 Syfte

Syftet med riktlinjerna är att ge handläggare som arbetar inom familjehemsvården ett arbetsverktyg som kan ge dem stöd i deras arbete med rättssäker handläggning för barn och unga som familjehemsplaceras. Syftet är även att ge politiker en vägledning i arbetet för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling inom familjehemsvården. Vidare avser även riktlinjerna att informera kommunens medborgare om vad som gäller inom området. Riktlinjerna omfattar barn och unga som är placerade i familjehem med stöd av socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

1.2 Vision

Familjehemsvården i Hedemora kommun ska ge barn och unga samma förutsättningar som andra barn att utvecklas utifrån bästa möjliga förmåga och få möjlighet att utifrån sina drömmar skapa en positiv livsresa. Genom forskning och erfarenhet vet vi att familjehemsplacerade barn ofta möter större utmaningar än de barn som växer upp i sin egen familj. Därför vill familjehemsvården erbjuda goda livsvillkor i familjehemmen där skolgång och hälsa står i fokus. Detta för att dessa områden ger bästa förutsättningen för framtiden när familjehemsvården inte längre finns kvar i barnets liv. Familjehemsvården vill rekrytera familjer med extra rum, både i hjärtat och i hemmet, som finns till för barnet oavsett hur länge det behövs. För att möjliggöra det vill vi ge uppmuntran, professionell handledning och utbildning.

2. Placeringsformer

Definitionen på familjehem återfinns i 3 kap. 2 § SoF, där beskrivs ett familjehem som ett enskilt hem som på uppdrag av nämnden tar emot barn och ungdomar för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Ett familjehem kan vara ett hem som finns i barnets nätverk (kallat nätverkshem) eller ett hem där barnet inte har någon tidigare relation till familjen. Ett så kallat nätverkshem är den vanligaste formen av familjehem och har

även i forskning visat sig vara det mest gynnsamma för barn (forskningsrapport SBU – placering i släktingshem respektive vanliga familjehem - vad gynnar barnen? 2016). Enligt SoL ska nämnden i första hand utreda barnets nätverk för att se om det finns någon lämplig att utreda som familjehem till barnet (6 kap. 5 § SoL). Ett hem som vid upprepade tillfällen tillfälligt tar emot olika barn kallas i lagen för jourhem, regler för jourhem återfinns i 6 kap. 6 § 3st SoL. Både familjehem och jourhem ska vara utredda och fått ett godkännande av omsorgsnämnden innan barnet placerats. Ett familjehem blir godkänt först när det är aktuellt med en placering av ett specifikt barn medan ett jourhem får godkännande om att ta emot fler barn. Regler för hur familjehem och jourhem ska utredas är densamma och återfinns i 4 kap. SOSFS 2012:11. Omsorgsnämnden är skyldig att ingå avtal med varje familjehem.

2.1 Privatplacering

En privatplacering innebär att en överenskommelse skett mellan barnets vårdnadshavare och det aktuella hemmet. Vid en privatplacering bedöms barnet inte ha några vårdbehov och ekonomisk ersättning till hemmet från omsorgsnämnden utgår inte. Omsorgsnämnden är skyldig att lämna medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL. För att nämnden skall kunna lämna medgivande om privatplacering måste viss kännedom om det aktuella hemmet och barnet inhämtas. Framkommer det uppgifter om barnet under medgivandeutredningen som visar att barnet kan vara i behov av stöd eller skydd ska en utredning enligt 11 kap 1 § SoL inledas. Ett avslag på medgivande enligt 6 kap. 9 § SoL om att ta emot ett visst barn i sitt hem kan överklagas enligt 16 kap. 3 § SoL till förvaltningsrätten. I privatplaceringar har omsorgsnämnden inte samma uppföljningsansvar som vid placeringar som görs utifrån beslut om vård. Däremot har omsorgsnämnden skyldighet att överväga placeringen minst var sjätte månad enligt 6 kap. 8 § 1st. SoL. Vid en privatplacering har inte omsorgsnämnden någon skyldighet att erbjuda hemmet handledning och vägledning.

3. Rekrytering av familjehem

Barn och unga ska så långt som möjligt bo kvar i hemmet och insatser ska i första hand erbjudas på hemmaplan. Om detta inte är möjligt och placering av barn är nödvändigt ska ett förhållningssätt kring handläggning av ärenden utgå från barnet, familjen och miljön som ett sammanhang. Placering av barn och unga ska i första hand ske i barnets nätverk, är detta inte möjligt ska omsorgsnämnden rekrytera andra hem. Rekrytering av familjehem ska ske utifrån följande princip, familjehem i barnets nätverk eller familjehem som omsorgsnämnden själva rekryterar, vid behov kan hjälp av konsulentstödda verksamheter bedömas som lämpligt. Innan uppdrag ges till ett familjehem ska en utredning göras av familjehemmets förhållanden och förutsättningarna för den planerade vården (se 4 kap. SOSFS 2012:11). Alla familjehem ska vara utredda, bedömda lämpliga och utbildade innan barnet flyttar in. Familjehemsutredningen ska göras lika omfattande och på samma sätt oavsett rekryteringsväg. Det är viktigt att familjen får rätt information om vad det innebär att vara familjehem, att det är ett uppdrag som familjen åtar sig, som innebär att socialtjänsten både kommer att ställa krav på familjen och ge dem förutsättningar att klara uppdraget. Konsulentstödda familjehem kan behövas rekryteras när det bedöms lämpligt att anlita verksamheter som tillhandahåller tjänster för familjehemsvård. Familjehemmet får då stöd, handledning och utbildning av den konsulentstödda verksamheten.

3.1 Utredning

En familjehemsutredning syftar till att klarlägga familjens resurser och om dessa matchar det aktuella barnets personlighet, nätverk och behov. De krav som bör ställas på

familjehemsföräldrar är att de ska ha tid samt fysiskt och känslomässigt utrymme för uppdraget att vara familjehem. De ska ha erfarenhet av barn och unga, beredskap att leva och arbeta med traumatiserade och utsatta barn, förmåga att ge barnet intellektuell stimulans, en stabil familjerelation, ett fungerande nätverk samt en ordnad tillvaro vad avser ekonomi och livsföring i övrigt. Familjehemmet bör också bo geografiskt nära barnets ursprungsfamilj om det är lämpligt samt ha en dokumenterad vilja och förmåga till samarbete med barnets föräldrar och med socialtjänsten. Ett familjehem ska även stötta barnet genom att samverka med andra myndigheter såsom skola och hälsovård.

En familjehemsutredning innehåller flera olika delmoment och kräver både tid och reflektion från socialtjänsten och det tilltänkta familjehemmet. Det är viktigt att initialt i utredningsprocessen informera familjen om uppdragets innebörd, svårigheter som kan komma att uppstå, ekonomi, vårdnadsöverflytt, socialnämndens ansvar och familjehemsutredningsprocessen.

Dessa registerutdrag ska alltid genomföras:

Inhämta samtycke för registerkontroll från alla vuxna i hushållet inklusive särbo, inneboende, vuxna barn samt barn över 15 år.

- Utför registerkontroll från polisens misstanke- och brottsregister.
- Socialregisterkontroll från den folkbokförda hemkommun, har familjen varit folkbokförd i flera kommuner under de senaste fem åren skall socialregisterkontroll utföras från alla dessa kommuner.
- Registerkontroll från Kronofogdemyndigheten.
- Uppgifter från historik från försäkringskassan ska inhämtas, skall inkludera all form av ersättning
- Transportstyrelsen

Under utredningen får familjen fylla i BRA-fam- enkät men även har socialtjänsten möjlighet att använda Socialstyrelsens familjehemsvinjetter som är riktade som stöd i utredningsprocessen gällande familjehem. Utöver detta har enheten arbetat fram ett eget frågeformulär som används under utredningen.

Samråd med hemkommun, finns det andra placerade barn i hemmet skall samråd och referenstagning göras med de placerade kommunerna samt att referenser skall inhämtas, två av varandra oberoende personer på vardera tilltänkt familjehemsförälder.

Konsulentstödda familjehem kan behövas rekryteras när det bedöms lämpligt att anlita verksamheter som tillhandahåller tjänster för familjehemsvård. Familjehemmet får stöd/handledning och utbildning av den konsulentstödda verksamheten. Att utreda ett konsulentstött familjehem innebär ett exakt likadant utredningsförfarande som om det är ett av kommunens egna familjehem.

3.2 Bedömning och resultat

En familjehemsutredning avslutas med en bedömning av hur familjens resurser svarar upp mot det enskilda barnets behov. Analysen ska utgå från befintlig teoretisk kunskap och beprövad erfarenhet av barns utveckling, familjers sociala interaktion, faktorer som påverkar barns självbild och identitet, de sociala och ekonomiska villkorens betydelse för familjers inre samspel och relationer till omvärlden. Vad som framkommit om familjen beskrivs i termer av

föräldraförmåga och ska ställas mot barnets behov inom de behovsområden som anges i BBIC. Både negativa och positiva faktorer sammanvägs, svagheter på vissa punkter kanske kan rättas till genom utbildning eller uppvägas av styrka i andra avseenden. Om bedömningen utmynnar i att familjen är lämplig som familjehem för ett visst barn ingår underlaget för godkännande i beslutet om stadigvarande placering enligt 6 kap. 6 § SoL.

3.3 Sammanställning av utredning

När det står klart att en familj kan godkännas som familjehem för ett visst barn, sammanställs beslutsunderlaget i en skriftlig rapport. Rapporten består av innehåll i utredningen av familjehemmet och en sammanfattning av barnets behovsområden där det tydligt ska framgå att familjehemmets resurser matchar barnets behov. Beslutsunderlaget ska inte innehålla allt som framkommit om familjehemmet utan utgör en sammanfattning av det som är relevant för beslutet. Kopia av dokumentationen av familjehemsutredningen tillförs familjehemmets personakt tillsammans med eventuell skriftlig sammanfattning av intervjun. I dokumentationen redogörs även för vad som framkommit vid samråd med familjehemmets kommun och det som i förekommande fall framkommit från andra kommuner som har eller har haft någon placerad i hemmet. Materialet kommuniceras sedan med vårdnadshavaren innan beslut om godkännande fattas av omsorgsnämndens Myndighetsutskott.

Om det framkommer omständigheter under familjehemsutredningsprocessen som gör att den tilltänkta familjen är olämplig, behöver familjen informeras om det omedelbart och utredningen avbryts. Ett sådant ställningstagande kan inte överklagas.

3.4 Matchning

Det är viktigt att både barnet och familjehemmet är grundligt utredda då detta minskar risken för senare omplacering. Flera familjehemsutredningar kan därför behöva göras för att hitta den bästa möjliga matchningen mellan familjen och barnet. För att barnet ska få ett familjehem som i största möjliga utsträckning bedöms motsvara barnets behov i olika avseenden, måste utredningsgruppen och familjehemsvården ha bra samarbetsrutiner och samverka så snart det står klart att en familjehemsplacering kan bli aktuell. För att barnet ska slippa vara länge i jourhem eller på institution är det viktigt att familjehemsvården får börja sitt arbete på ett så tidigt stadium som möjligt.

3.5 Formellt godkänt familjehem

Familjehemmet blir formellt godkänd som familjehem till ett specifikt barn först när beslut om placering och familjehemsutredningen tagits i omsorgsnämndens Myndighetsutskott.

4. Avtal

I 6 kap. 6 § SoL regleras socialnämndens skyldighet att ingå avtal med familjehem som tar emot andras barn i eget hem. Detta gäller även konsulentstödda familjehem. Det som ska ingå i avtalet är omsorgsnämndens och familjehemmets åtagande där det tydligt ska framgå vem som gör vad, parternas namn samt det placerade barnets personuppgifter.

Avtalet bör även reglera:

- Ersättningar

- Uppdragets omfattning
- Uppsägningstid
- Om familjehemmet kan ta emot ett annat barn
- Omsorgsnämndens krav på insyn och möjlighet att utföra oanmälda hembesök
- Försäkringar
- Tystnadsplikt

Avtalets omfattning och innebörd ska vara tydligt för familjehemmet innan placering och förslag till godkännande går upp till nämndens utskott. Efter beslut om godkännande av nämndens utskott ska undertecknande av familjehemsavtalet ske mellan parterna.

4.1 Försäkringar

Både omsorgsnämndens försäkringsansvar för det placerade barnet samt familjehemmets försäkringar ska regleras i avtalet.

4.2 Utbildning och handledning

Omsorgsnämnden ansvarar för att ge familjehem stöd och utbildning. Hedemora kommuns familjehem ska gå utbildningen ”Ett hem att växa i”. Ett familjehem ska ta emot stöd och handledning från socialtjänsten och följa den planering som omsorgsnämnden har gällande det placerade barnet. Ett familjehem har rätt till regelbundet stöd och vägledning i sitt uppdrag, stödet skall anpassas efter uppdragets svårighetsgrad samt familjehemmets kompetens och erfarenheter. Familjehemmets stöd ska ske fortlöpande och kontinuerligt genom samtal, hembesök, telefonsamtal och följa de behov som uppstår i placeringen. Stödet ges av familjehemssekreterare/utredare. Ett familjehems behov av vägledningen kan se olika ut, bedöms behovet vara av mer handledande och terapeutisk karaktär kan denna tjänst överlåtas till någon utanför socialnämnden.

4.3 Förbud eller begränsning mot att ta emot familjehemsplacering

Omsorgsnämnden kan, i enlighet med 5 kap. 2 § SoL, om de får kännedom och när det gäller ett barns bästa, förbjuda eller begränsa ett hems möjligheter att ta emot andras barn. Beslutet gäller hem som finns i den egna kommunen. Får omsorgsnämnden kännedom om ett hem som befinner sig i annan kommun och som inte bedöms lämplig att ta emot andras barn ska omsorgsnämnden informera den hemmavarande kommunen.

4.4 Ersättningar

Ett familjehem får två olika ersättningar från omsorgsnämnden, ersättningarna betalas ut i form av arvode och omkostnad. Hedemora kommun ska i första hand följa de rekommendationer som Sveriges kommun och regioner (SKR) förespråkar (se cirkulära ersättningar familjehem SKR). Ersättningsnivåerna justeras årligen enligt prisindex av SKR och inkluderar villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnadsöverflyttningar med mera. Förutsättningarna för olika sociala förmåner framgår också av cirkuläret. Omsorgsnämnden kan i vissa fall där behov motiveras betala ut en förhöjd ersättning till familjehemmet. Omsorgsnämnden kan även betala ut inkomstbortfall till ett familjehem om det bedöms nödvändigt utifrån placering.

4.5 Arvode

Arvodet är den ersättning som ett familjehem får för det uppdrag som de har. Ersättning är skattepliktig.

4.6 Omkostnad

Omkostnadsersättningen är skattefri, upp till det tak som SKR rekommenderar årligen, därefter beskattas det överstigande beloppet. Omkostnaden ska gå till de utgifter som familjehemmet har för det placerade barnet. I omkostnadsersättningen ingår att familjehemmet ska upprätta ett sparande till barnet som skall tillfalla barnet vid 18-årsålder eller vid utflytt. Omkostnadsersättningen är både ålder och behovsbedömt.

4.7 Sekretess

För att familjehemmet ska kunna fullgöra sitt uppdrag behöver de få nödvändig information. Samtycke till att lämna information ska i första hand inhämtas från vårdnadshavare och unga över 15 år. Om samtycke inte lämnas kan omsorgsnämnden lämna nödvändig information till familjehemmet med stöd av 10 kap. 2 § OSL. I särskilda undantagsfall, exempelvis känsliga uppgifter om barnets föräldrar, kan socialtjänsten lämna uppgifterna till familjehemmet med förbehåll enligt 10 kap. 14 § OSL. Sådana uppgifter får familjehemsföräldrarna inte föra vidare. Ett familjehem omfattas inte av sekretesslagen då de så långt som möjligt fungera som vanliga föräldrar. Omsorgsnämnden kan uppmana familjehemmet att hantera känsliga uppgifter om barn och föräldrar med stor försiktighet.

4.8 Folkbokföring

Barnet ska vara folkbokfört där den är bosatt, d.v.s. där det regelmässigt tillbringar sin dygnsvila (7 § folkbokföringslagen, FOL). I samband med placering i familjehem ska därför barnets folkbokföringsadress ändras. Vårdnadshavare ska informeras om skyldigheten att göra flyttningsanmälan, vårdnadshavaren bör få hjälp med flyttningsanmälan om de önskar. Barn som fyllt sexton år kan själva göra flyttningsanmälan utan medverkan av vårdnadshavare (30 § FOL). Om vårdnadshavare inte vill göra flyttningsanmälan eller är förhindrad att göra det eller om placering är enligt LVU utför socialtjänsten flyttningsanmälan.

4.9 Barnets utrustning

I samband med placeringen kan barnet behöva utrustning i form av kläder eller annat och familjehemmet kan behöva utrusta exempelvis det rum som barnet ska bo i. Om omsorgsnämnden utrustar familjehemmet med möbler till barnets rum tillfaller det barnet vid en eventuell flytt. Dock är det viktigt att överväga och i avtalet med familjehemmet noga skriva in vad som förväntas täckas av den löpande omkostnadsersättningen. Skolbarn behöver som regel ha tillgång till en dator. Lite äldre familjehemsplacerade barn bör ha tillgång till dator med internetuppkoppling. Det ger barnet möjligheter att kommunicera med jämnåriga och andra på samma villkor som flertalet barn. Detta får naturligtvis vägas mot det behov av insyn i barns liv som föräldrar behöver ha, men barn i samhällsvård får inte särbehandlas eller ges sämre förutsättningar än andra barn.

4.10 Vid större förändringar i ett familjehem

Vid större förändringar av förhållandena i ett familjehem under pågående vård ska en ny bedömning av familjehemmet ske och sammanfattas i familjehemsutredningen, vid stora förändringar i ett familjehem kan det vara aktuellt att utföra en ny familjehemsutredning. Större förändringar kan vara separation mellan familjehemsföräldrar, att en ny partner flyttar in i hemmet, dödsfall i familjen eller flyttning till annan ort. Familjehemsföräldrar som separerar får inte själva bestämma hos vem av dem som det placerade barnet ska bo, utan omsorgsnämnden

måste göra en särskild utredning i frågan och fatta nytt placeringsbeslut grundat på en ny vårdplan.

5. Vårdnadsöverflytt

När barnet vistats i samma familjehem under två år ska omsorgsnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden till familjehemsföräldrarna (6 kap. 8 § SoL och 13 § LVU). Vårdnadsöverflytt kan dock ske tidigare om till exempel barnet varit familjehemsplacerat sedan spädbarnsålder. Syftet med överflyttning av vårdnaden är att skapa bättre möjligheter för kontinuitet och trygghet för barnet. För att bestämmelsen ska tillämpas krävs i allmänhet att barnet har fått en så stark bindning till sitt nya hem, att barnet uppfattar det som sitt eget samt att en återförening av barn och biologiska föräldrar ter sig orealistisk (se Hedemora kommuns riktlinje om vårdnadsöverflytt).

6. När barnet blir myndigt

När det placerade barnet fyller 18 år upphör tidigare beslut om vård enligt SoL formellt att gälla eftersom det grundat sig på vårdnadshavarens samtycke. Den unge vuxna behöver emellertid ofta bo kvar i familjehemmet, eftersom hen i högre grad än andra är i behov av fortsatt psykosocialt stöd från vuxna. Omsorgsnämnden har skyldighet att bistå fram till gymnasiestudierna är avslutade, dock längst till fyllda 21 år. Det är den unge vuxne själv som ansöker om bistånd i form av fortsatt placering i familjehemmet och som undertecknar den nya vårdplan som upprättas. Ett nytt biståndsbeslut fattas om eventuell fortsatt placering. Vård med stöd av 2 § LVU upphör när barnet fyller 18 år, men omsorgsnämnden bör ändå fatta ett formellt beslut om vårdens upphörande. På samma gång som beslut fattas om att vården ska upphöra kan omsorgsnämnden besluta att på ansökan av den unge vuxne bevilja bistånd enligt SoL i form av fortsatt vård i familjehemmet. Tidsgränsen för den fortsatta placeringen bör sättas till den tidpunkt då den unge vuxne gått ut gymnasiet, dock längst till 21 års ålder, vilket motsvarar gränsen för föräldrars försörjningsansvar enligt föräldrabalken (7 kap. 1 § FB).

7. Planering inför vårdens upphörande

När det står klart att barnet eller den unge kommer att kunna flytta hem eller till eget boende inom överskådlig tid är det viktigt att övergången från familjehemmet till vårdnadshavare eller eget boende planeras i god tid. I Socialstyrelsens allmänna råd tydliggörs att genomförandeplanen behöver kompletteras med uppgifter om hur barnet eller den unge ska förberedas för tiden efter att placeringen avslutas (SOSFS 2012:11). BBIC stöddokument – På väg, ska användas i planerandet av vårdens upphörande. De flesta unga bor kvar i familjehemmet tills de fyllt 18 år eller gått ut gymnasiet. Placeringen är som längst tills den unge fyllt 21 år om ungdomen är studerande.